

Dialog z tekstem. Współczesne nawiązania do historii Tristana i Izoldy

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Audiobook
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Bibliografia:

- Źródło: Joseph Bédier, *Dzieje Tristana i Izoldy*, tłum. Tadeusz Żeleński (Boy), Warszawa 1996, s. 116.
- Źródło: Maria Kuncewiczowa, *Tristan 1946 (fragmenty)*.
- Źródło: Anna Świrszczyńska, *Tristan mówi do Izoldy*, [w:] Anna Świrszczyńska, *Jestem baba*, 1972.
- Źródło: Halina Poświatowska, *Kiedy Izolda umierała…*, [w:] Halina Poświatowska, *Jestem Julią*, Kraków 1998, s. 50.
- Źródło: Czesław Miłosz, *Jakiegoż to gościa mieliśmy*, Kraków 1996, s. 28.

Dialog z tekstem. Współczesne nawiązania do historii Tristana i Izoldy

Rogelio de Egusquiza *Tristan i Izolda w objęciach*, 1896
Źródło: licencja: CC 0 1.0.

Joseph Bédier

Dzieje Tristana i Izoldy

Panowie miłościwi, czy wola wasza usłyszeć piękną opowieść o miłości i śmierci? To rzecz o Tristanie i Izoldzie królowej. Słuchajcie, w jaki sposób w wielkiej radości, w wielkiej żałobie miłowali się, później zasię pomarli w tym samym dniu, on przez nią, ona przez niego.

Źródło: Joseph Bédier, *Dzieje Tristana i Izoldy*, tłum. Tadeusz Żeleński (Boy), Warszawa 1996, s. 116.

Twoje cele

- Przedstawisz historię Tristana i Izoldy.
- Scharakteryzujesz bohatera powieści Marii Kuncewiczowej *Tristan 1946*.
- Porównasz postawę Tristana i Michała.
- Omówisz wpływ doświadczeń wojennych na psychikę człowieka.
- Wyjaśnisz znaczenie symboliki średniowiecznej w powieści Kuncewiczowej.

- Przeanalizujesz środki językowe służące wyrażaniu emocji w wierszu Anny Świrszczyńskiej *Tristan mówi do Izoldy*.
- Wskażesz przykłady obrazowania akwatycznego w wierszu Świrszczyńskiej.

Przeczytaj

Historia Tristana i Izoldy

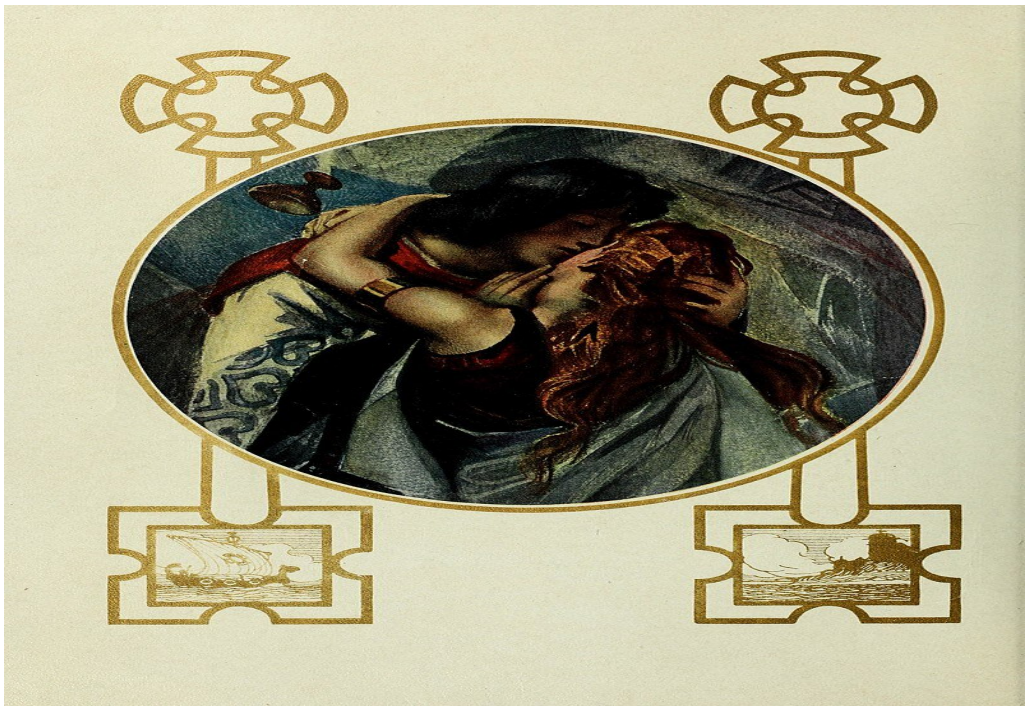
Herbert James Draper, *Tristan i Izolda*, 1901

Źródło: domena publiczna.

Legenda o Tristanie i Izlodzie zrodziła się prawdopodobnie wśród plemion celtyckich zamieszkujących wybrzeże kanału La Manche. Początkowo przekazywano ją ustnie. Pierwsze pisemne wersje historii nieszczęśliwie zakochanych bohaterów pochodzą z końca XII wieku. Najpełniejszy zapis legendy zrekonstruował francuski mediewista. W *Dziejach Tristana i Izoldy* przedstawił historię dwojga zakochanych, którzy nie mogli być razem ze względu na obowiązujące ich normy społeczne. Opowieść rozpoczyna się w chwili, w której król Marek powierza Tristanowi misję eskortowania swojej przyszłej żony. Tristan poznał więc Izoldę, gdy była już zaręczona z królem. Bohaterowie zakochali się w sobie, a ich miłość okazała się silniejsza niż obowiązujące normy zachowania. Stanowiła bowiem efekt działania napoju miłosnego, który oboje przypadkiem wypili. Z łączącym ich uczuciem nie sposób było walczyć.

Starofrancuska historia o Tristanie i Izoldzie stała się archetypem fatalnej miłości, która wiąże kochanków aż po grób. Nieszczęśliwie zakochanym wciąż towarzyszyło cierpienie (łac. *trismus* – smutny). Izolda została żoną Marka, a Tristan stanął przed koniecznością dokonania wyboru: pozostać wiernym królowi czy znaleźć spełnienie w miłości. Bohaterowie już zawsze żyli w tęsknocie i samotności. Tristan umarł z imieniem Izoldy na ustach. Izolda, która znalazła ciało ukochanego, umarła obok niego z żalu.

Opowieść o rycerzu i damie jego serca ponownie zyskała popularność w XIX wieku, kiedy niemiecki kompozytor Richard Wagner stworzył dramat muzyczny zainspirowany historią Tristana i Izoldy (*Tristan und Isolde*, 1859). Ważną rolę odegrały także liczne nawiązania do tego tematu w malarstwie angielskich twórców zwanych prerafaelitami.

Dante Gabriel Rossetti, *Tristan i Izolda pijący napój miłosny*, 1867

Źródło: domena publiczna.

Inspiracje dla kultury współczesnej

John William Waterhouse, *Tristan i Izolda*, 1916

Źródło: domena publiczna.

Legenda o Tristanie i Izoldzie jest źródłem inspiracji dla twórców literatury współczesnej. W interpretacjach tej historii rozważane są rozmaite problemy: stereotypów kulturowych, w jakie uwikłani są mężczyzna i kobieta, oczekiwań społecznych i niemożności samorealizacji, fatalizmu, odpowiedzialności moralnej za siebie, manipulacji emocjami itp. Historia Tristana i Izoldy należy do tych opowieści, które prowokują do wielu odczytań. Nawiązały do niej Maria Kuncewiczowa w powieści *Tristan 1946* oraz poetka Anna Świrszczyńska w wierszu *Tristan mówi do Izoldy*.

Słownik

> **akwatyczne motywy**
>
> (łac. *aqua* – woda) – motywy związane z żywiołem wody (jeziora, rzeki, morza, oceany, źródełka), szczególnie popularne w poezji XIX wieku

> **archetyp**
>
> (gr. *arche* – początek, *typos* – typ) – pierwowzór postaci, zdarzenia, motywu, symbolu lub schematu; np. archetypem motywu *homo viator* (człowieka podróżnika, wędrowca) jest mitologiczny Odyseusz

> **mediewista**

(fr. *médiéviste*, łac. *medium* – środek) – historyk, badacz okresu średniowiecza

sensualizm

(łac. *sensus* – zmysł) – pogląd, zgodnie z którym źródłem poznania są zmysły i wrażenia zmysłowe

stereotyp

(gr. *stereo* – stężały, twardy; *typos* – wzorzec, odcisk) – utrwalony w powszechnej świadomości pogląd na jakiś temat; wyobrażenie o człowieku, grupie społecznej lub narodzie oparte na niepełnych lub nieprawdziwych faktach; często krzywdzące uproszczenie oparte na wyróżnieniu jakiejś cechy, wyolbrzymieniu jej i przypisaniu całej grupie osób

Audiobook

Audiobook

Audiobook można wysłuchać pod adresem: https://zpe.gov.pl/b/PbdkNBbaL

Bohater powieści Marii Kuncewiczowej, Michał, jest naznaczony piętnem smutku, podobnie jak średniowieczny Tristan. Smutek ten ma jednak zupełnie inne źródło niż w przypadku bohatera romansu rycerskiego. Po traumatycznych przeżyciach wojennych, najpierw w okupowanej Warszawie, a później w obozie, Michał spotyka się z matką, która czas wojny spędziła w Anglii, trudno jej zatem zrozumieć doświadczenia syna. Bohater stara się pojąć średniowieczną historię miłosną i próbuje zrozumieć, dlaczego jest porównywany do Tristana.

Maria Kuncewiczowa

Tristan 1946

(fragmenty)

– Co czytasz?

– A to te dwie stare lesby kazały mi czytać. Nazywa się Tristan and Iseult. Rozumiem piąte przez dziesiąte, ale czasem się trafi coś do rzeczy. – Parsknął. – One mówią, że ja jestem taki Tristan. – Pomyślał. – Co do lubczyka i tej Izoldy, to bujda. Ale że smoka zabiłem, to fakt.

Mówił! Nareszcie mówił!. Prędko wyjęłam gin, jedyny alkohol, jaki uznawał, bo podobny do wódki. Wypił duszkiem pół szklanki i twarz mu zastygła.

– Przyjaciółka się pyta, skąd forsa. No, to się zaraz dowiemy. Ale może to będzie za ostry szus? Co? Nie? No, to jazda, panie gazda! […] No, więc aaa… kotki dwa… Przepraszam, kotki dwie. Kociaki – dolał, wypił, ukłonił się. – Jedna kotka tu właśnie siedzi na złoconym krzesełku. A druga… drugą panowie z gestapo powiesili za nogi głową w dół, żeby wymieniła niektóre adresy. […] Na Szucha mieliśmy swojego człowieka… Posługacz. Więc przez niego ciało Anny dostałem. Ojca już wtenczas nie było. Przyjaciółko! Anna była blondynką, jak ty. No, to ani jednego białego miejsca na niej nie było: same sine, czarne i krew. Twarzy wcale nie miała. Więc jaka by ta Anna nie była, a szkopy wszystko jedno adresów nie dostały.

Teraz na parę dni zapadło między nami milczenie […] Tym razem Michał wybrał Annę, nie ojca i nie mnie. Nie wyglądał przygnębiony. Gwizdał u siebie jak kos, kwilił, jak skowronek, śpiewał przy gitarze i chodził po kominkach. Tylko we mnie lód zaległ i nie mogłam zdobyć się na następne pytanie: jak to było z tym smokiem. […]

– Aha. Mama chce się dowiedzieć o smoku. Więc to był szkop. Blisko rok temu. Jak już mogłem chodzić i trochę się podpasłem w szpitalu na amerykańskich puszkach, to beret na łeb i uszanowanie! Zaraz niedaleko za szpitalem był dworzec kolejowy… Wtenczas był taki bałagan, byle jaki świstek się pokazało albo i nie i się jechało. Długo tak jechałem, aż mnie nowy konduktor zwymyślał i wypędził na takiej małej, zasr… przepraszam – stacyjce. To ja sobie tam wtrząchnąłem tę ostatnią puszkę bekonu ze szpitala, wodą z kranu popiłem… Idę. Może na jaką wiochę natrafię czy co… Naszych tam dużo wtenczas po wsiach kwaterowało. Jedni z wojska, drudzy z obozów. Rozmaite bractwo. Idę drogą przez las, a tu słyszę motocykl wali. Coś mnie tknęło, cisnąłem w poprzek drogi wielki kloc, a sam za drzewo. No, i jedzie Smok. Duże chłopisko, w hełmie, różne tam rzemienie na nim, na krzyż i w pasie rewolwer i co nie… Wyraźnie żandarm. Rozpędził się i – utknął na klocu. Złazi, schyla się, żeby kloc odsunąć, a ja jemu wtenczas hyc! zza drzewa prosto na kark i obie ręce zacisnąłem wkoło szyi pod brodą. Przydusiłem. Potem za rewolwer. On jęzor wywalił, ale żyje. Więc ja dopiero nogi i ręce mu tymi pasami związałem.

Ustawiłem motocykl pod drzewem. Wielki dąb tam rósł, z mocnymi konarami. Podciągnąłem Smoka nogami do góry. Stanąłem sobie na siodełku i powiesiłem go głową w dół na tych jego rzemieniach. Za nogi. W oczach mi się ciemno zrobiło. Smok był ciężki, usiadłem na ziemi i dycham. A ta jego głowa w hełmie – tuż koło mnie, z wywalonym jęzorem. To wyjąłem scyzoryk i uciąłem sobie ten jęzor na pamiątkę. Za Annę. Dla ojca. Chociaż ojca już wtenczas nie było.

Radio grało Jezioro łabędzie, Michał obejrzał się za siebie, wystraszony jak w lesie. Zamrugał. Budził się. Skoczył i wyłączył radio.

– No, to już! – powiedział i gwizdnął […]. Z przedpokoju zawrócił. – Aha. Więc jak się już pozbierałem i miałem na tym motorze odjechać, patrzę… coś się błyszczy w trawie. A to temu smokowi, kiedy wisiał za nogi, złota papierośnica wypadła z bluzy. […] Tę papierośnicę dopiero tu opyliłem. Poszła z licytacji.

Powoli wciągał przez głowę brudnawy sweter. Cicho zamknął za sobą drzwi. Po chwili jeszcze raz wrócił.

– Mamo – uśmiechnął się, jak dawny Michał – to nie był człowiek. To Smok. Jak się już wszystko zawaliło, i sejm, i te różne ministerstwa, to ojciec mówił: człowieka trzeba

ratować. Nie politykę, tylko człowieka! Tyle dobrych ludzi nam się marnuje – mówił. Ale, mamo, to nie był człowiek, to Smok! – Pewnie zęby mi szczękały, bo nagle się ulitował i dodał: – Nie bój się. Ja tego jęzora już nie mam. Jedna doktorka w Londynie kazała mi wyrzucić razem ze słoikiem ze spirytusem. Powiedziała, że takie świństwo zatruwa myśli.

Polecenie 1

Wysłuchaj nagrania. Wyjaśnij, w czym główny bohater utworu Marii Kuncewiczowej widzi swoje podobieństwo do Tristana. Zwróć uwagę na kontekst historyczny współczesnej powieści.

Polecenie 2

Odpowiedz na pytanie, kogo zabija Michał. Wyjaśnij, z jakiego powodu młody człowiek dokonuje zabójstwa i dlaczego mówi, że zabił smoka. Rozważ, czym ten akt staje się dla Michała.

Polecenie 3

Wyjaśnij, dlaczego w opowieści XX-wiecznego Tristana brakuje nagrody za zabójstwo „smoka”.

Polecenie 4

Przytocz fragment wypowiedzi Michała o Annie. Wyjaśnij, jaką prawdę o postawach ludzi z czasów wojny zawiera historia tej bohaterki.

Polecenie 5

Wskaż, jakie życiowe i społeczne role kobiety dostrzegasz w opowieści o Tristanie i Izoldzie, a jakie we fragmencie powieści Kuncewiczowej.

Sprawdź się

Tekst do ćwiczeń

Pokaż ćwiczenia:

Anna Świrszczyńska

Tristan mówi do Izoldy

Zanurzam się
w miłość jak w morze rozdzierającej czystości,
w szlochającą ulewę,
w lament,
którego się nie da utulić.
Niewysłowiona
zalewa mnie żałość. Gasnę.
Jak przestrzeń wchłania blask,
jak powietrze wchłania głos,
jak gąbka wchłania
zawieszony nad nią ocean
i jego ciężką wspaniałość ciekącą,
tak serce moje
wchłania miłość i mękę.

Nie ma dla mnie ratunku,
nie ma życia bez ciebie, miła,
tylko śmierć,
tylko zatracenie.
A z tobą to niebo słodkie, wiecznie smutne,
co dzień ciepłe łzy na policzkach
i zstępowanie
pełne pokory
w coraz bardziej głębokie

otchłanie
cierpienia.

Źródło: Anna Świrszczyńska, *Tristan mówi do Izoldy*, [w:] Anna Świrszczyńska, *Jestem baba*, 1972.

Ćwiczenie 1

Podaj co najmniej pięć związków frazeologicznych ze słowem *miłość*. Wskaż ten, który twoim zdaniem odnosi się do historii Tristana i Izoldy.

Ćwiczenie 2

Określ, jakim typem liryki jest wiersz *Tristan mówi do Izoldy*. Odpowiedź uzasadnij.

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, na czym polegają odwołania do średniowiecznych *Dziejów Tristana i Izoldy* w wierszu Anny Świrszczyńskiej.

Ćwiczenie 4

Scharakteryzuj podmiot liryczny wiersza Anny Świrszczyńskiej. Odpowiedzi zapisz w formie mapy myśli.

Ćwiczenie 5

Nazwij co najmniej cztery środki stylistyczne zastosowane w wierszu Świrszczyńskiej. Wypisz ich przykłady oraz określ ich funkcję.

Środek stylistyczny	Nazwa	Funkcja w wierszu

Ćwiczenie 6

Obejrzyj obraz Rogelia de Egusquiza, a następnie wypisz cytaty z wiersza Anny Świrszczyńskiej świadczące o sensualizmie utworu.

Rogelio de Egusquiza, *Tristan i Izolda*, 1915

Źródło: *Tristan i Izolda*, domena publiczna.

Ćwiczenie 7

W pierwszej strofie wiersza zaznacz na zielono wszystkie określenia związane z wodą.

- [ ] zielony

Zanurzam się
w miłość jak w morze rozdzierającej czystości,
w szlochającą ulewę,
w lament,
którego się nie da utulić.
Niewysłowiona
zalewa mnie żałość. Gasnę.
Jak przestrzeń wchłania blask,
jak powietrze wchłania głos,
jak gąbka wchłania
zawieszony nad nią ocean
i jego ciężką wspaniałość ciekącą,
tak serce moje
wchłania miłość i mękę.

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z opinią Czesława Miłosza o poezji Anny Świrszczyńskiej, a następnie wyjaśnij, jaką funkcję w wierszu *Tristan mówi do Izoldy* pełni obrazowanie akwatyczne.

Czesław Miłosz

Jakiegoż to gościa mieliśmy

„[…] jej świat ekstazy i cierpień, żarliwych szeptów i hymnów na chwałę istnienia na pewno nie mieści się w tym, co nazywamy materią, *fysis*, czyli rozciąga się w *meta*, uczestniczy w wielkim oceanicznym Wszystkim".

Źródło: Czesław Miłosz, *Jakiegoż to gościa mieliśmy*, Kraków 1996, s. 28.

Praca domowa

Porównaj poetyckie sposoby odwołania do historii Tristana i Izoldy w wierszu Anny Świrszczyńskiej i prozie poetyckiej Haliny Poświatowskiej. Porównanie prowadzące do wskazania podobieństwa i różnic możesz przeprowadzić w formie dłuższej wypowiedzi pisemnej lub w formie tabeli. Wypowiedź pisemna powinna zawierać tezę interpretacyjną i mieć co najmniej 300 słów.

Halina Poświatowska

Kiedy Izolda umierała…

Kiedy Izolda umierała – Tristan pochylał się nad szpitalnym łóżkiem – ręką miękką i chłodną dotykał rozpalonego czoła. Podawał oddech – z własnych ust – i piła Izolda życie z oddechu kochanka. Podtrzymywał jej osuwającą się głowę, wąskie szczupłe plecy. – Obojczyki wychudłe podnosiły się spiesznie, aby nadążyć za oddechem. Serce biło prędko, nierówno. Izolda zaciskała palce

wokół ręki Tristana. Przemów do mnie – prosiła – chcę słyszeć twój głos, jeszcze mogę słyszeć – mówiła. Milczał Tristan – i umarła ślepa Izolda przyciskając usta do rąk kochanka. Które miękkie były i chłodne.

Źródło: Halina Poświatowska, *Kiedy Izolda umierała...*, [w:] Halina Poświatowska, *Jestem Julią*, Kraków 1998, s. 50.

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Dialog z tekstem. Współczesne nawiązania do historii Tristana i Izoldy

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:
Zakres podstawowy
Treści nauczania – wymagania szczegółowe
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;
10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;
11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;
14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;
II. Kształcenie językowe.
2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:
7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.
III. Tworzenie wypowiedzi.
1. Elementy retoryki. Uczeń:

3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);
2. Mówienie i pisanie. Uczeń:
4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;
IV. Samokształcenie.
2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne (językiem ucznia):

- Przedstawisz historię Tristana i Izoldy.
- Scharakteryzujesz bohatera powieści Marii Kuncewiczowej *Tristan 1946*.
- Porównasz postawę Tristana i Michała.
- Omówisz wpływ doświadczeń wojennych na psychikę człowieka.
- Wyjaśnisz znaczenie symboliki średniowiecznej w powieści Kuncewiczowej.
- Przeanalizujesz środki językowe służące wyrażaniu emocji w wierszu Anny Świrszczyńskiej *Tristan mówi do Izoldy*.
- Wskażesz przykłady obrazowania akwatycznego w wierszu Świrszczyńskiej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- ilustruje trwałość motywu nieszczęśliwej miłości, odwołując się do poetyckich i prozatorskich odwołań do historii Tristana i Izoldy w różnych epokach;
- przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty;
- odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z medium w sekcji „Audiobook".
2. **Przekład intersemiotyczny**. Chętni uczniowie przygotowują impresję z wykorzystaniem środków artystycznego wyrazu na temat przeczytanych utworów: *Tristan mówi do Izoldy* Anny Świrczyńskiej i fragmentu *Dziejów Tristana i Izoldy*. Mogą np. odegrać fragment rozmowy Michała z matką (*Tristan 1946*).

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.
2. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: nauczyciel poleca uczniom, by przypomnieli najważniejsze informacje związane z legendą o Tristanie i Izoldzie (czas powstania, krąg kulturowy - legendy arturiańskie, bohaterowie, zarys fabuły, rola fatum). Uczniowie przypominają sobie, co już wiedzą na ten temat, a nauczyciel wykorzystuje ich dotychczasową wiedzę do zbudowania nowej.

Faza realizacyjna:

1. **Praca w grupach z tekstem e-materiału**. Uczniowie na podstawie przeczytanego tekstu w sekcji „Przeczytaj" układają pytania do quizu dla innych grup. Następnie nauczyciel wraz z uczniami określa zasady rywalizacji i punktowania dobrych odpowiedzi (np. gra na czas lub na ilość poprawnych odpowiedzi). Przeprowadzenie gry w klasie. Nauczyciel lub wybrany uczeń dba o prawidłowy przebieg quizu zgodnie

z wcześniejszymi ustaleniami. Nauczyciel nagradza zwycięską drużynę, np. ocenami z aktywności.

2. **Praca z multimedium**. Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej materiał z sekcji „Audiobook". Uczniowie po zapoznaniu się z nim dzielą się na grupy i przygotowują odpowiedzi na pytania: 1-3 i 5 (są to ćwiczenia związane z realizacją poziomu rozszerzonego podstawy programowej). Po upływie ustalonego wcześniej czasu przedstawiciel wskazanej (lub zgłaszającej się na ochotnika) grupy prezentuje propozycje odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do nich lub je uzupełniają. Nauczyciel czuwa nad prawidłowym przebiegiem zadania, udzielając także uczniom informacji zwrotnej.
3. **Utrwalanie wiedzy i umiejętności.** Uczniowie wykonują indywidualnie następujące ćwiczenia w sekcji „Sprawdź się": 1, 2 i 3, a następnie porównują swoje odpowiedzi z kolegą lub koleżanką.
4. Ćwiczenie, które uczniowie realizują jako ostatnie, wykonywane jest indywidualnie. Ponownie nauczyciel udostępnia uczestnikom zajęć przez platformę edukacyjną jego treść: Zapoznaj się z opinią Czesława Miłosza o poezji Anny Świrszczyńskiej, a następnie wyjaśnij, jaką funkcję w wierszu *Tristan mówi do Izoldy* pełni obrazowanie akwatyczne. Nauczyciel sprawdza przez platformę udzielone odpowiedzi. Następnie zachęca uczniów do uzasadniania swoich wyborów podczas dyskusji w parach.

Faza podsumowująca:

1. Jako inspirację do dyskusji podsumowującej nauczyciel może zadać pytanie: Czy Tristan i Izolda wpisaliby się we współczesne role społeczne? Jakie stereotypy mogłyby wpłynąć na postrzeganie ich postaci?
2. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń i poleceń z sekcji „Sprawdź się".

Praca domowa:

1. Wykonaj pracę domową zawartą w sekcji „Sprawdź się".

Materiały pomocnicze:

- Wiesław Limont, *Psychologiczne podstawy myślenia metaforycznego*, w: *Metodyka literatury*, tom 2, wybór i oprac. J. Pachecka, A. Piątkowska, K. Sałkiewicz, Warszawa 2002.
- Jacques Le Goff, *Kultura średniowiecznej Europy*, Warszawa 1995.
- *Turangalila* Oliviera Messiaena, część tryptyku symfonicznego inspirowanego legendą o Tristanie i Izoldzie, Ninateka
- *Słownik języka polskiego*, Warszawa 2016.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Audiobook” jako inspirację do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej.